

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

iets waar Thijs de Wolf optimistisch van uitgaat. Dit zou een rehabilitatie van het psychoanalytische referentiekader in de psychiatrie impliceren. Laten we hopen dat hij gelijk krijgt.

In het tweede deel worden een aantal nosologische entiteiten besproken die niet in de DSM-5 terug te vinden zijn. Voor de klinische praktijk zijn ze echter bijzonder relevant, zoals het onderscheid tussen externaliserende en internaliserende pathologie of tussen anaclitische en introjectieve depressie. Er is ook een aparte rubriek gewijd aan de psychotische persoonlijkheidsorganisatie, die we niet in de DSM-5 terugvinden. Het onderscheid tussen hysterisch, histriionisch en hysteroïde wordt eveneens helder uitgelegd. Het boek komt tegemoet aan de doelgroep die in het voorwoord nader wordt gespecificeerd: psychologen, psychiaters en psychotherapeuten (al dan niet in opleiding). Als basisboek is het zeker bruikbaar in de opleiding van al wie zich voorbereidt op een beroep in de geestelijke gezondheidszorg. Het is begrijpelijk, coherent en vlot geschreven, klinisch relevant en actueel. Wat ik wel mis zijn gevalsbeschrijvingen en klinische vignetten die de theorie meer tastbaar zouden kunnen maken en/of illustreren. Maar dit tekort wordt ruimschoots goedgemaakt door de grote helderheid waarmee complexe psychoanalytische theorieën uitgelegd worden. Didactisch is het een sterk boek.

Literatuur

- DIRKX, J., HEBBRECHT, M., MOOIJ, A. & VERMOTE, R. (2011). *Handboek psychodynamiek*. Utrecht: De Tijdstroom.
- GABBARD, G.O. (2014). *Psychodynamic psychiatry in clinical practice — DSM-5 edition/Fifth edition*. Washington: American Psychiatric Publishing.
- ROUSSILLON, R. e.a. (2007). *Manuel de psychologie et de psychopathologie*. Issy-les-Moulineaux: Elsevier Masson.
- VERHAEGHE, P. (2009). *Over normaliteit en andere afwijkingen*. Leuven: Acco.

Is de psychoanalyse louter therapeutisch?

Bespreking van

Christian Demoulin (2015). *De psychoanalyse, een therapie?* Vertaling van *La psychanalyse, thérapeutique?* (2001). Gent: Idesça. ISBN 978 90 824 3400, 291 pp., € 15,00

DAVID SCHRANS

De psychoanalyse, een therapie?: zo luidt de titel van de recente vertaling van een boek van de Belgische psychoanalyticus Christian Demoulin. In dit boek, dat zich sterk beroept op het lacaniaanse kader, brengt de auteur ons op een geheel eigen en verhelderende wijze de visie van dit kader op de therapeutische werkzaamheid van de psychoanalyse. Een vertaling van een vertaling dus. De vraag in de titel is retorisch, aangezien de auteur meteen van wal steekt met een hoofdstuk dat de titel draagt: *De analyse kan enkel therapeutisch zijn*. Volgens Demoulin is ze dat bovendien op twee niveaus. De patiënt kan besluiten om de analyse te volgen tot hij verlichting ervaart in het symptoom. Maar de analyse kan ook voortgezet worden tot haar uiterste limieten. Hierbij gaat de patiënt voorbij aan het ondraaglijke van het symptoom om te komen tot het onmogelijke van de *condition humaine*. In die zin is de analyse een genezing via het ongeneeslijke en daarin schuilt haar essentiële therapeutische dimensie. Zij maakt het de patiënt mogelijk hier anders mee om te gaan dan via een symptoom. Dat laatste is volgens Demoulin namelijk een inadequate manier om met deze onmogelijkheid om te gaan. De analyse kan evenwel niet zomaar gereduceerd worden tot een vorm van psychotherapie. Demoulin maakt hierin een scherp onderscheid. Waar volgens hem de psychotherapieën werken volgens de principes van overreding en suggestie en de medische therapieën dankzij de tussenkomst van een object (een pil), ontleent de analyse

---

---

haar werkzaamheid aan de waarheidseffekten van het gesproken woord. In de overige hoofdstukken bezorgt de auteur ons — kort samengevat — een uitdieping van de therapeutische werkzaamheid van het spreken, van de toepassing van de psychoanalyse op de psychosen en de moderne pathologieën en van de grenzen van de psychoanalyse voor zowel de *analyticus* als voor de *analytisch* op het gebied van de overdracht. Tot slot wil ik even stilstaan bij de reden waarom uitgeverij Idesça net nu met een vertaling komt van een in 2001 verschenen werk. Dit is te wijten aan de staat van de psychoanalyse binnen de huidige verande-

---

---

ringen van de Belgische wetgeving. In België staat de wetgever namelijk op het punt de psychoanalyse te rangschikken onder de psychotherapieën, waarvan de beoefening enkel zou worden toegestaan aan artsen en klinisch psychologen. Hiermee dreigt het eigen van de psychoanalyse te verdwijnen en daarin schuilt de actualiteit van dit werk. Door het therapeutische van de psychoanalyse te bespreken en tegelijk haar te onderscheiden van de psychotherapeutische en medische behandelingen, stelt dit werk heel scherp *wat* er precies verloren dreigt te gaan.